

NORMKRITIK PÅ BIBLIOTEK

SALONG I LUND

Det är innan Tintin-debatten dånar i de sociala medierna. Det är innan Nina Ruthström gör en genusläsning av den femtonde boken om Håkan Bråkan och skriver om det hos nättidskriften LitteraturMagazinet. Det är innan barnboksförfattaren Stina Wirsén drar tillbaka sin karaktär Lilla Hjärtat.

Vi befinner oss på Kulturanatomen i Lund, halv sju en tisdagskväll i september. Vi är 29 st personer som ska diskutera normkritik på bibliotek. Sofie Samuelsson (genusinspiratör och ungdomsbibliotekarie på Hallonbergens bibliotek) och Eleonor Pavlov (genuspedagog och student på ABM på Lunds universitet) inleder kvällen och sedan öppnades det upp för frågor och diskussion. Här kommer en kort sammanfattning.

Sofie inledde med att berätta om Hallonbergens biblioteks arbete med att bli HBT-certifierade av RFSL, vilket innebär att personalen under en avsatt tid arbetar strategiskt med normkritik och i synnerhet med ett HBT- och genusperspektiv i verksamheten. De har fått ekonomiskt stöd från Svensk Biblioteksförning, vilket innebär att personalen har getts utrymme och tid till att sätta sig ner och fördjupa sig i normer både internt, men också i verksamheten. De har kunnat diskutera och reflektera kring sina egna föreställningar och sitt eget handlande, ifrågasätta och göra en handlingsplan. Hur bemöter vi människor på bibliotek? Behandlar vi dem olika utifrån kön? – boktipsar vi, t. ex utan att tänka på det, om typiska pojkböcker för pojkar och säger vi mamma och pappa till barnen istället för att bara säga föräldrar eller målsman? Vad vill vi att biblioteket ska signalera? Hur ska vi gå till väga för att bryta könsmonster?

En del saker går det att förändra och arbeta med medan andra kan vara svårare. I vårt bemötande av människor bör man i ett normkritiskt seende tänka över vad vi säger, hur benämner vi varandra och hur toleranta är vi. När biblioteket gör brukarundersökningar – är det relevant att veta könstillhörighet hos de som svarar? När kan det vara viktigt och i vilket syfte? Statistik har en förmåga att synliggöra och reproducera normer. Ett exempel är läsambassadören Johan Unenge som ofta talar om att statistiken visar att pojkar läser

mindre än tjejer (vilket är hans hjärtefråga). Att upprepa statistiken om och om igen, kan istället förmedla en bild av att pojkar inte ska läsa lika mycket som tjejer, att det är normen, vilket i sin tur inte blir en positiv effekt – på samma sätt som vi talar om tjejböcker och pojkböcker.

Strukturer som kan vara svårare att påverka är tekniken, t ex. i bibliotekens system /katalog, vilka i de flesta fall är producerade och styrda av en tredje part. Hur katalogiserar vi våra media? Råder det normer där? När vi skapar en låntagare – varför måste vi välja en Kvinna eller Man? Tänk om personen i fråga är varken eller? På webben kan biblioteket arbeta normkritiskt med att reflektera kring vilka bilder vi väljer att använda och hur texterna är skrivna (Kolla gärna hur Södertörns Högskolebibliotek har arbetat med detta). Hallonbergets bibliotek arbetar med en regnbågssida på sin webbplats, som bland annat förmedlar boktips inom området.

Efter debatterna som härjat på webben om Tintin på TioTretton, Wirséns Lilla Hjärta och HåkanBråkan känns samtalen om normkritik på bibliotek allt viktigare. Vilka värderingar och åsikter vill att biblioteket ska signalera? Den frågan måste vi tänka på hela tiden.

Andrea Hofmann

Läs mer om salongen på foreningenbis.com

P.S. 21 december blev Hallonbergen det första svenska hbt-certifierade biblioteket.
Stort grattis!